

V roli detektiva - pátrání po obratlovcích

Motivace (10 minut)

Zkusme se vžít do role živočichů, kteří obývají, mohli by obývat, nebo které byste chtěli, aby obývali vaši zahradu. Roztáhněte křídla, protáhněte tlapy, proletěte a proběhněte zahradu v roli sýkorky, ježka, ještěrky, zajíce nebo třeba ropuchy. Zamyslete se nad tím, jaká místa by pro vás, jako daný druh byla zajímavá. Našli byste zde dostatek potravy, úkryt a byli byste na zahradu vůbec schopni se z okolí dostat? Každý žák = živočich oběhne zahradu a označí na její mapě ☺ místa, kde je mu příjemně a ☹ místa, kde by se dalo něco zlepšit.

Kladení otázek a výběr výzkumné otázky (5 minut)

Otázky už zřejmě visí ve vzduchu a je jen třeba je pochytat a utřídit.

Například:

Jací obratlovci se vyskytují v zahradě? A vyskytují se v zahradě trvale nebo jí jen navštěvují? Jaké podmínky potřebují k životu jednotliví živočichové? Jaké jsou ekologické vazby v zahradě?

Formulace hypotézy (5 minut)

Motivujte žáky, ať na své otázky zkusí odpovědět, tím vytvoří hypotézy.

Plánování (10 minut)

Naplánujte terénní šetření v zahradě. Jak si práci rozdělíte? Jak zapíšete zjištěné?

Většinu otázek by se dalo utřídit do tabulky jako je například tato níže. Do sloupce druh zapíšete živočichy, které si myslíte, že se v zahradě mohou vyskytovat. Nechte pár řádků volných, třeba najdete něco, co jste nečekali. Můžete zapsat i živočichy, které byste chtěli, aby se na zahradě objevili. Zápisem potřeb a nároků zvířat do tabulky získáte přehled toho, co by přírodní zahrada pro jednotlivé živočichy měla obsahovat. Pokud barevně zvýrazníte políčka, která zahrada v současnosti splňuje, pěkně se vám vyjeví bílá místa, nedostatky, na které je třeba se později zaměřit, až budete chtít uspořádat akci a zahradu měnit.

Druh	Charakteristika druhu: Běžný / vzácný / ohrožený	výskyt		zdroj potravy	místo úkrytu	podmínky pro rozmnožování	Co druh v zahradě ohrožuje
		trvalý	občasný				
<i>Ještěrka obecná</i>				hmyz	skalka	skalka	
<i>Ježek západní</i>				hmyz	hromady dřeva, listí, kompost	hromady dřeva, listí, kompost	ohrožen dopravou na silnici
<i>Sýkora koňadra</i>				Hmyz, semena	Stromy, keře	budky	Přírozená hnízda decimují straky

Ověřování hypotézy (15 minut):

Nechte žáky bádát a zapisovat výsledky pátrání. Někteří hledají na zahradě, jiní v knihách a na internetu. Vyzvěte žáky, ať fotí důkazy výskytu živočicha – jako důkaz mohou sloužit i pobytová znamení (hnízda, stopy, trus či vývržky, svlečky, pera ptáků, vylouskaná semena, rozbité skořápky ořechů či okousané šišky..) – inspirovat se můžete v příručce Na stopě od Jiřího Nešpora. Pokud žáci pátrání nedokončí v hodině, motivujte je, ať pokračují ve volném čase.

Návrat k hypotéze (5 min):

Žáci se na začátku další hodiny vrátí k hypotéze – potvrdili ji či vyvrátili?

Získávání informací a hledání souvislostí (15 minut)

Každý zástupce svého druhu předloží své pocity ze zahrady, nedostatky a možnosti, které mu zahrada nabízí. Ujistěte se v literatuře, že potřeby které se domníváte, že živočich má, jsou reálné. Ježek opravdu nepotřebuje ovocné stromy aby si nosil jablka na zádech. Na druhou stranu spadané ovoce je místem výskytu mnoha druhů hmyzu a tak i potenciálním prostřeným stolem pro ježka. Zamyslete se nad ekologickými souvislostmi v přírodě. Všechno souvisí se vším. Pomoci vám může didaktická hra Přírodní zahrada aneb staň se zahradním architektem od Lipky a také příručka Živá zahrada z Chaloupek (pár jich v TEREZE máme, kdo dřív dá vědět, ten jednu do své školy získá – přijďte si či pište!).

Prezentace (25 minut):

Udělejte si zvířecí sněm. Diskutujte o tom, co by se na vaší zahradě dalo zlepšit, abyste přilákali více zvířat. Důležité je, aby tu měli kde žít a čím se živit. Ve skupinách nakreslete plakáty, seznamte ostatní žáky ve škole s tím, na co jste přišli, jaká zvířata byste na zahradě chtěli mít a co je proto třeba udělat. Na každém plakátu nechte místo na otázky a nápady spolužáků, které je k tématu napadají. Třeba Vám budou chtít pomoci, mohou sehnat nějaký materiál či přiložit ruku k dílu ☺